

دیدگاه

شماره: ۷۳۸	موضوع: چرا قیمت دلار به عوض کاهش، افزایش می یابد؟
تاریخ: ۱۳۹۴/۰۹/۳۰	

توضیح اجمالی:

آمار مقدماتی تجارت خارجی ایران در هشت ماهه اول سال ۹۴ حکایت از آن دارد که تراز تجاری غیرنفتی کشور به رقم مثبت ۲/۵ میلیارد دلار رسیده است. خبرهایی از افزایش ورود گردشگران خارجی نیز به گوش می رسد. همزمان، گفته می شود که تولید و صادرات نفت ایران نیز به زودی حدود یک میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت و تحریم های ناشی از برنامه اتمی کشور در کمتر از دو ماه آینده لغو خواهند گردید. تورم نیز نرخی کاهنده دارد و انتظار می رود تورم نقطه ای در دی ماه تک رقمی شود. نرخ سود سپرده ریالی بانکی نیز در حد ۲۰ درصد و بیشتر است که قاعدتاً باید با توجه به نرخ های بهره نازل در بازارهای مالی جهان، منجر به ورود ارز به کشور شود. در مجموع، عرضه بالقوه ارز بیش از تقاضا به نظر می رسد. در این شرایط، افزایش قیمت دلار مبادله ای و دلار بازار آزاد چه دلایلی می تواند داشته باشد و چه واکنشی در مقابل آنها باید صورت گیرد؟

نکات کلیدی:

۱. شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی کشور از مهرماه سال ۹۲ تا مهرماه سال ۹۴ نزدیک به ۳۰ درصد افزایش یافته است. در حالی که قیمت دلار در بازار آزاد از حدود ۳۰۰۰ تومان به ۳۶۰۰ تومان در آذرماه ۹۴ رسیده که تنها ۲۰ درصد افزایش نشان می دهد. نرخ ارز مبادله ای نیز تقریباً به همین میزان رشد نشان می دهد. بنابراین نرخ واقعی ارز نزدیک به ده درصد به زیان صادرات و به نفع واردات کاهش یافته است. البته برای آن دسته از کالاهای وارداتی که ارز آن ها از ارز مبادلاتی به ارز آزاد تغییر یافته است (از حدود ۲۵۰۰ تومان به حدود ۳۶۰۰ تومان) نرخ واقعی ارز افزایش یافته و از قدرت رقابت آن ها با تولیدات داخلی کاسته شده است. این اقدام را می توان حرکت دولت به سمت تک نرخی کردن ارز و حمایت از برخی تولیدات داخلی محسوب کرد.
۲. رکود و حتی کاهش قیمت در بازار سهام، مسکن و طلا عامل دیگری در جهت ورود منابع به بازار ارز است. با تداوم رونق اقتصادی در امریکا انتظار می رود فدرال رزرو مجدداً نسبت به افزایش نرخ بهره اقدام کند که نتیجه آن کاهش بیشتر در قیمت طلا خواهد بود که احتمالاً به تقویت تقاضا برای دلار در داخل کشور کمک خواهد کرد.
۳. افزایش نرخ برابری دلار در برابر سایر ارزها در بازارهای جهانی نیز یکی دیگر از دلایل افزایش قیمت دلار در داخل است.
۴. یکی دیگر از دلایل افزایش قیمت دلار در داخل آن است که دلارهای ناشی از صادرات غیرنفتی به طور کامل به کشور باز نمی گردند. افزایش ۵۰ درصدی صادرات غیرنفتی در آبان ماه سال جاری نسبت به ماه قبل و همزمانی آن با تنش های نظامی و سیاسی در منطقه این گمان را تقویت می کند که لاقط بخشی از آن ناشی از تمایل به خروج سرمایه از کشور است. هر قدر انتظارات در مورد افزایش قیمت دلار تشدید شود، این روند نیز تقویت خواهد شد.
۵. کاهش قیمت نفت در بازارهای جهانی و پیش بینی تداوم آن عامل دیگری است که در کوتاه مدت و تا افزایش صادرات نفت، به کاهش درآمدهای ارزی کشور منتهی خواهد شد و روند افزایش قیمت دلار را تقویت خواهد کرد.
۶. در نهایت، کسری بودجه دولت در سال جاری و محدودیت منابع ارزی این گمانه را تقویت می کند که دولت برای کسب درآمد ریالی تمایل خواهد داشت که ارز خود را با قیمت بالاتری عرضه کند و این امر به تقویت انتظارات بازار در زمینه افزایش قیمت ارز کمک خواهد کرد.

دیدگاه

در مجموع، باتوجه به لزوم ثبات نسبی در نرخ واقعی ارز برای حفظ روند توسعه صادرات و مدیریت واردات، افزایش‌های اخیر در نرخ اسمی ارز را نمی‌توان بی‌رویه دانست. لکن افزایش شدید قیمت دلار در صورت تداوم می‌تواند از طریق افزایش قیمت کالاهای صادراتی و نهاده‌های وارداتی، دور جدیدی از افزایش قیمت‌ها در بازار داخلی را آغاز کند و دستاوردهای اخیر در زمینه کنترل تورم را تضعیف یا خنثی نماید. به علاوه، این امر می‌تواند برای سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی نا اطمینانی را تشدید، روند سرمایه‌گذاری را تضعیف و رکود اقتصادی را به دلیل تضعیف مجدد قدرت خرید مردم تقویت نماید.

از این رو، رشد پایدار در تولید و صادرات مستلزم آن است که به عوض افزایش بی‌رویه در نرخ ارز و تقویت انتظارات تورمی و فعالیت‌های سوداگرانه در بازار کالا و ارز، ترتیبی اتخاذ شود که ارزهای حاصل از صادرات غیرنفتی به کشور بازگردانده شود و با نرخ توافقی به واردکنندگان عرضه شود. این امر با تقویت روند یکسان‌سازی نرخ ارز و واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای به رونق تولید صنایع و کاهش فشار بر بازار ارز آزاد منتهی خواهد شد. رشد صادرات نیز خواهد توانست بخشی از کمبود تقاضا در بازار داخلی را جبران و بازارهای تولیدات صنعتی و سهام را به تحرک وادار سازد. بدیهی است رفع تحریم‌ها و خروج تولیدات صنعتی و بازارهای سهام و مسکن از رکود و ورود سرمایه‌گذاران خارجی می‌تواند روند افزایش قیمت دلار را تعدیل و حتی متوقف نماید.